

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ||

പ്രസ്രവണഗിരൗ ശ്രീരാമലക്ഷ്മണയോർമിഥഃ സംലാപഃ

അഭിഷിക്തേ തു സുഗ്രീവേ
പ്രവിഷ്ടേ വാനരേ ഗുഹാം |
ആജഗാമ സഹ ഭ്രാത്രോ
രാമഃ പ്രസ്രവണം ഗിരിം || 4.27.1 ||

ശാർദൂലമൃഗസംഘുഷ്ടം
സിംഹൈർഭീമരവൈർവൃതം |
നാനാഗുൽമലതാഗുഡം
ബഹുപാദപസങ്കുലം || 4.27.2 ||

ഋക്ഷവാനരഗോപുച്ഛൈ -
ർമാർജ്ജാരൈശ്ച നിഷേവിതം |
മേഘരാശിനിഭം ശൈലം
നിത്യം ശുചീകരം ശിവം || 4.27.3 ||

തസ്യ ശൈലസ്യ ശിഖരേ
മഹതീമായതാം ഗുഹാം |
പ്രത്യഗൃഹ്ണീത വാസാർഥം
രാമഃ സൗമിത്രിണാ സഹ || 4.27.4 ||

കൃത്യാ ച സമയം രാമഃ
 സുഗ്രീവേണ സഹാനഘഃ |
 കാലയുക്തം മഹദ്യാക്യ -
 മുവാച രഘുനന്ദനഃ ||4.27.5 ||

വിനീതം ഭ്രാതരം ഭ്രാതാ
 ലക്ഷ്മണം ലക്ഷ്മീവർധനം |
 ഇയം ഗിരിഗുഹാ രദ്യാ
 വിശാലാ യുക്തമാരുതാ ||4.27.6 ||

അസ്യാം വത്സ്യാമ സൗമിത്രേ
 വർഷരാത്രമരിന്ദമ |
 ഗിരിശൃംഗമിദം രദ്യ -
 മുത്തമം പാർഥിവാത്മജ ||4.27.7 ||

ശ്വേതാഭിഃ കൃഷ്ണതാമ്രാഭിഃ
 ശിലാഭിരുപശോഭിതം |
 നാനാധാതുസമാകീർണം
 നദീദർദുരസംയുതം ||4.27.8 ||

വിവിധൈർവൃക്ഷഘണ്ഡൈശ്ച
 ചാരുചിത്രലതായുതം |
 നാനാവിഹഗസംഘൃഷ്ടം
 മയൂരവരനാദിതം ||4.27.9 ||

മാലതീകുന്ദഗുൽമൈശ്ച
 സിന്ദുവാരൈഃ ശിരീഷകൈഃ |
 കദംബാർജുനസർജ്ജൈശ്ച
 പുഷ്പിതൈരുപശോഭിതം ||4.27.10 ||

ഇയം ച നലിനീ രമ്യാ
 ഫുൽലപകജമണ്ഡിതാ |
 നാതിദൂരേ ഗൃഹായാ നൗ
 ഭവിഷ്യതി നൃപാത്മജ || 4.27.11 ||

പ്രാഗുദക്പ്രവണേ ദേശേ
 ഗൃഹാ സാധു ഭവിഷ്യതി |
 പശ്ചാച്ചൈവോന്നതാ സൗമ്യ
 നിവാതേയം ഭവിഷ്യതി || 4.27.12 ||

ഗൃഹാദ്വാരേ ച സൗമിത്രേ
 ശിലാ സമതലാ ശിവാ |
 കൃഷ്ണാ ചൈവായതാ ചൈവ
 ഭിന്നാഞ്ജനചയോപമാ || 4.27.13 ||

ഗിരിശൃംഗമിദം താത
 പശ്യ ചോത്തരതഃ ശൂഭം |
 ഭിന്നാഞ്ജനചയാകാര -
 മന്ദോധരമിവോദിതം || 4.27.14 ||

ദക്ഷിണസ്യാമപി ദിശി
 സ്ഥിതം ശ്വേതമിവാംബരം |
 കൈലാസശിഖരപ്രഖ്യം
 നാനാധാതുവിരാജിതം || 4.27.15 ||

പ്രാചീനവാഹിനീം ചൈവ
 നദീം ഭൃശമകർദമാം |
 ഗൃഹായാഃ പരതഃ പശ്യ
 ത്രികൂടേ ജാഹ്നവീമിവ || 4.27.16 ||

ചന്ദനൈസ്തീലകൈഃ സാലൈ -
 സ്തമാലൈരതിമുക്തകൈഃ |
 പദ്മകൈഃ സരലൈശ്ചൈവ
 അശോകൈശ്ചൈവ ശോഭിതാം || 4.27.17 ||

വാനീരൈസ്തീമിദൈശ്ചൈവ
 ബകുലൈഃ കേതകൈരപി |
 ഹിന്താലൈസ്തീനിശൈർനീപൈ -
 ര്വേതസൈഃ കൃതമാലകൈഃ || 4.27.18 ||

തീരജ്ഞഃ ശോഭിതാ ഭാതി
 നാനാരൂപൈസ്തതസ്തതഃ |
 വസനാഭരണോപേതാ
 പ്രമദേവാഭ്യലക്യതാ || 4.27.19 ||

ശതശഃ പക്ഷിസംഘൈശ്ച
 നാനാനാഭവിനാഭിതാ |
 ഏകൈകമനുരക്തൈശ്ച
 ചക്രവാകൈരലക്യതാ || 4.27.20 ||

പുലിനൈരതിരമ്യൈശ്ച
 ഹംസസാരസസേവിതാ |
 പ്രഹസന്ത്യേവ ഭാത്യേഷാ
 നാനാരത്നസമൻവിതാ || 4.27.21 ||

ക്വചിന്നീലോത്പലൈശ്ചരന്നാ
 ഭാതിരക്തോത്പലൈഃ ക്വചിത് |
 ക്വചിദാഭാതി ശുക്ലൈശ്ച
 ദിവൈഃ കുമുദകുഡ്മലൈഃ || 4.27.22 ||

പാരിപ്ലവശതൈർജുഷ്ടാ
 ബർഹിക്രൗഞ്ചവിനാദിതാ |
 രമണീയാ നദീ സൗമ്യ
 മുനിസംഘനിഷേവിതാ || 4.27.23 ||

പശ്യ ചന്ദനവൃക്ഷാണാം
 പക്തീഃ സുരുചിരാ ഇവ |
 കകുഭാനാം ച ദൃശ്യന്തേ
 മനസൈവോദിതാഃ സമം || 4.27.24 ||

അഹോ സുരമണീയോയം
 ദേശഃ ശത്രുനിഷുഭന |
 ദൃഢം രംസ്യാവ സൗമിത്രേ
 സാധ്യത്ര നിവസാവഹേ || 4.27.25 ||

ഇതശ്ച നാതിദൂരേ സാ
 കിഷ്കിന്ധാ ചിത്രകാനനാ |
 സുഗ്രീവസ്യ പുരീ രമ്യാ
 ഭവിഷ്യതി നൃപാത്മജ || 4.27.26 ||

ഗീതവാദിത്രനിർഘോഷഃ
 ശ്രൂയതേ ജയതാം വര |
 നദതാം വാനരാണാം ച
 മൃദംഗാഡംബരൈഃ സഹ || 4.27.27 ||

ലബ്ധ്യാ ഭാർയാം കപിവരഃ
 പ്രാപ്യ രാജ്യം സുഹൃദ്യുതഃ |
 ധ്രുവം നന്ദതി സുഗ്രീവഃ
 സമ്പ്രാപ്യ മഹതീം ശ്രീയം || 4.27.28 ||

ഇത്യുക്ത്യാ ന്യവസത് തത്ര
 രാഘവഃ സഹലക്ഷ്മണഃ |
 ബഹുദ്യശ്യദരീകുഞ്ജേ
 തസ്മിൻ പ്രസ്രവണേ ഗിരൗ || 4.27.29 ||

സുസുഖേ ഹി ബഹുദ്രവ്യേ
 തസ്മിൻ ഹി ധരണീധരേ |
 വസതസ്തസ്യ രാമസ്യ
 രതിരൽപാപി നാഭവത് || 4.27.30 ||

ഹൃതാം ഹി ഭാർയാം സ്മരതഃ
 പ്രാണേഭ്യോപി ഗരീയസീം |
 ഉദയാദ്യുദിതം ദൃഷ്ട്യാ
 ശശാങ്കം ച വിശേഷതഃ || 4.27.31 ||

ആവിവേശ ന തം നിദ്രാ
 നിശാസു ശയനം ഗതം |
 തത്സമുത്ഥേന ശോകേന
 ബാഷ്പോപഹതചേതനം || 4.27.32 ||

തം ശോചമാനം കാകുത്സ്മം
 നിത്യം ശോകപരായണം |
 തുൽയദുഃഖോബ്രവീദ്ഭ്രാതാ
 ലക്ഷ്മണോനൂനയം വചഃ || 4.27.33 ||

അലം വീര വ്യഥാം ഗത്യാ
 ന ത്യാം ശോചിതുമർഹസി |
 ശോചതോ ഹ്യവസീദന്തി
 സർവാർഥാ വിദിതം ഹി തേ || 4.27.34 ||

ഭവാൻ ക്രിയാപരോ ലോകേ
 ഭവാൻ ദേവപരായണഃ |
 ആസ്തികോ ധർമശീലശ്ച
 വ്യവസായി ച രഘവ || 4.27.35 ||

ന ഹ്യവ്യവസിതഃ ശത്രും
 രാക്ഷസം തം വിശേഷതഃ |
 സമർഥസ്ത്വം രണേ ഹന്തും
 വിക്രമേ ജിഹ്വകാരിണം || 4.27.36 ||

സമുൻമുലയ ശോകം ത്വം
 വ്യവസായം സ്ഥിരീകൂരു |
 തതഃ സപരിവാരം തം
 രാക്ഷസം ഹന്തുമർഹസി || 4.27.37 ||

പൃഥിവീമപി കാകുത്സ്മ
 സസാഗരവനാചലാം |
 പരിവർതയിതും ശക്തഃ
 കിം പുനസ്തം ഹി രാവണം || 4.27.38 ||

ശരത്കാലം പ്രതീക്ഷസ്വ
 പ്രാവൃട്കാലോഽയമാഗതഃ |
 തതഃ സരാശ്രം സഗണം
 രാവണം തം വധിഷ്യസി || 4.27.39 ||

അഹം തു ഖലു തേ വീര്യം
 പ്രസൂപ്തം പ്രതിബോധയേ |
 ദീപ്തൈരാഹുതിഭിഃ കാലേ
 ഭസ്മച്ഛന്നമിവാനലം || 4.27.40 ||

ലക്ഷ്മണസ്യ ഹി തദ് വാക്യം
 പ്രതിപൂജ്യ ഹിതം ശൂദം |
 രാഘവഃ സുഹൃദം സ്തിഗ്ധ -
 മിദം വചനമബ്രവീത് ||4.27.41 ||

വാച്യം യദനുരക്തേന
 സ്തിഗ്ധേനം ച ഹിതേന ച |
 സത്യവിക്രമയുക്തേന
 തദുക്തം ലക്ഷ്മണ ത്വയാ ||4.27.42 ||

ഏഷ ശോകഃ പരിത്യക്തഃ
 സർവകാർയാവസാദകഃ |
 വിക്രമേഷ്യപ്രതിഹതം
 തേജഃ പ്രോത്സാഹയാദ്യഹം ||4.27.43 ||

ശരത്കാലം പ്രതീക്ഷിഷ്യേ
 സ്ഥിത്വോസ്മി വചനേ തവ |
 സുഗ്രീവസ്യ നദീനാം ച
 പ്രസാദമനുപാലയൻ ||4.27.44 ||

ഉപകാരേണ വീരസ്തു
 പ്രതികാരേണ യുജ്യതേ |
 അകൃതജ്ഞോപ്രതികൃതോ
 ഹന്തി സത്യവതാം മനഃ ||4.27.45 ||

തദേവ യുക്തം പ്രണിധായ ലക്ഷ്മണഃ
 കൃതാഞ്ജലിസ്തത് പ്രതിപൂജ്യ ഭാഷിതം |
 ഉവാച രാമം സ്വഭിരാമദർശനം
 പ്രദർശയൻ ദർശനമാത്മനഃ ശൂദം ||4.27.46 ||

യഥോക്തമേതത് തവ സർവമീപ്സതം
 നരേന്ദ്ര കർതാ നചിരാത് തു വാനരഃ |
 ശരത്പ്രതീക്ഷഃ ക്ഷമതാമിമം ഭവാൻ
 ജലപ്രപാതം രിപുനിഗ്രഹേ ധൃതഃ || 4.27.47 ||

നിയമ്യ കോപം പരിപാൽയതാം ശരത്
 ക്ഷമസ്യ മാസാംശ്ചതുരോ മയാ സഹ |
 വസാചലേസ്തിൻ മൃഗരാജസേവിതേ
 സംവർതയത്ശത്രുവധേ സമുദ്യമം || 4.27.48 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ സപ്തവിംശഃ സർഗഃ ||